

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Minister VWS

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Ontworpen door
(10)(2e)

Jurist

T (10)(2e)
M (10)(2e)
(10)(2e)@minvws.nl

Datum
10 juli 2020

Kenmerk

Zaaknummer
208097

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft
Vergaderdatum en -tijd 13 juli 2020 13:00
Vergaderplaats

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

Naar aanleiding van de berichtgeving van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) d.d. 3 juli vindt er op 13 juli 2020 een gesprek plaats tussen u, de Stas EZK en de voorzitter AP. Op 9 juli heeft ter voorbereiding een ambtelijk overleg plaatsgevonden.

2 Deelnemers overleg

AP: voorzitter AP en ambtelijke ondersteuning
EZK: staatssecretaris EZK en directeur Digitale Markt
VWS: minister VWS en directeur Wetgeving en juridische zaken.

3 Te bespreken punten

U geeft aan dat u verrast bent over de toon, inhoud en het tijdstip van het bericht van de AP van 3 juli. Het past een adviescollege niet nadat advies is uitgebracht zo de pers te zoeken. Naar ons oordeel zijn de bezwaren van de AP ondervangen in het wetsvoorstel zoals het is ingediend bij de Tweede Kamer. Graag willen we hier een toelichting op van de AP.

Er zal een vervolg worden gegeven aan het ambtelijke overleg van 9 juli jl., op basis waarvan in detail kan worden gezien of en welke waarborgen er nog meer opgenomen kunnen worden in het wetsvoorstel. Er zijn al heel veel waarborgen opgenomen, echter de AP heeft ambtelijk aangegeven dat dat niet genoeg is. Als ze ook reëel en werkbaar zijn gelet op het doel van het RIVM (het resultaat moet nuttig blijven voor het RIVM), kunnen die via een nota van wijziging toegevoegd worden aan het wetsvoorstel. We zijn zeker bereid hiermee aan de slag te gaan, als dat de

zorgen van de AP kan wegnemen. Op het punt van de anonimiteit van gegevens blijft echter verschil van inzicht (zie onder).

De bezwaren van de AP zijn gericht op drie onderdelen:

1. Er is geen sprake van anonieme gegevens
2. De noodzaak en proportionaliteit is onvoldoende onderbouwd
3. De waarborgen voor bescherming van de gegevens is onvoldoende

Toelichting AP ambtelijk vooroverleg:

De AP heeft toegelicht dat zij vinden dat telecomgegevens hele gevoelige gegevens zijn met een enorme impact op de samenleving, waardoor zij een oprechte zorg hebben over de meerwaarde van het verstrekken van deze gegevens en de beoogde effectiviteit om ons doel te bereiken. Zij zijn van oordeel dat er risico's zijn voor de privacy. Gelet op het maatschappelijk belang en de aandacht vanuit verschillende media is ingestemd met het interview. AP heeft opgemerkt dat het netter was geweest als zij ons van te voren hadden geïnformeerd. Ambtelijk is afgesproken om een vervolg te geven aan het inhoudelijke gesprek.

Anonimiteit van gegevens

In het gesprek is gesproken over de anonimiteit van de gegevens. We zijn op dit punt niet nader tot elkaar gekomen. We hanteren een ander standpunt over wanneer er sprake is van anonieme gegevens. Wij sluiten daarbij aan bij de leidende mening binnen de EU en European data and protection board (comité van alle Europese toezichthouders gezamenlijk, ingesteld op grond van de AVG), die een opinie heeft uitgebracht over het gebruik van telecomdata gedurende de covid-19 pandemie. We kunnen overwegen een expert in te schakelen die een oordeel kan geven over de anonimiteit van de gegevens.

U kunt in het gesprek aangeven dat wij van oordeel zijn dat de AP uitgaat van met name een theoretische mogelijkheid dat door het combineren van de informatie met andere bronnen er sprake is van herleidbaarheid van gegevens en ook theoretische methoden met supercomputers/heel erg veel rekenkracht. Deze theoretische redenering is wel te begrijpen maar toegepast op dit onderwerp naar ons oordeel juridisch onjuist. Wat daarvan zij, met voldoende juridische waarborgen kan de herleidbaarheid onmogelijk worden gemaakt. Dat is grotendeels in het wetsvoorstel gebeurd:

- a. Zo wordt het CBS verplicht de door de aanbieders los van elkaar verstrekte totaalaantallen te vernietigen zodra deze van de drie aanbieders bij elkaar zijn opgeteld, en worden zowel CBS als RIVM verplicht de totaalaantallen te vernietigen zodra deze niet langer nodig zijn voor de taak van het RIVM bij de bestrijding van het coronavirus (maximaal 1 jaar).
- b. Ook mogen het CBS en het RIVM geen tellingen als zodanig openbaar maken of delen met derden.
- c. Daarnaast is het verboden om de informatie te gebruiken voor andere doeleinden, waarmee ook het trachten de gegevens terug te herleiden tot individuen (voor zover dat technisch al mogelijk zou zijn) wordt verboden.
- d. Tevens is de taak van het CBS expliciet geregeld, waarbij ook een heldere doelbinding is voorgeschreven.
- e. Tot slot wordt de informatie per gemeente en per uur verstrekt, omdat fijnmazigere informatie niet nodig is voor de taak van het RIVM en het risico op herleidbaarheid zou vergroten, en worden vanuit 'privacy-by-design' geen gegevens over totaalaantallen

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Kenmerk

Zaaknummer
208097

lager dan 15 verstrekt en worden de gegevens slechts één keer per 24 uur verstrekt, zodat uitgesloten is dat het om 'real time'-informatie gaat.

Als we hieraan nog enkele extra waarborgen toevoegen dan lijkt het gat met de AP (bijna volledig) gedicht te kunnen worden. Met deze extra waarborgen die we toevoegen na het ambtelijke gesprek met de AP, zou deze juridische onmogelijkheid nog meer kunnen worden versterkt. De AP heeft immers zelf aangegeven dat de juridische onmogelijkheid genoeg is en dat volgt ook uit jurisprudentie van het Europese Hof. Of de AP dit standpunt blijft bezigen, moet nog blijken.

Noodzaak en proportionaliteit

De AP heeft aangegeven dat er nu nog te algemeen is aangegeven waarom deze gegevens nodig zijn om de gestelde doelstellingen te realiseren. Zij vragen daarom een specificering. Er is al veel specifiek hier op ingegaan in de nota naar aanleiding van het verslag. In de nota van wijziging kunnen we echter een specificering, wellicht met meer voorbeelden, in de toelichting meenemen.

Tevens zien zij niet de noodzaak voor een tijdelijke wet voor één jaar. Zij opteren voor een half jaar. U kunt eventueel toezeggen dat het wetsvoorstel op dit punt wordt aangepast, waarbij er wel een verlenging mogelijk blijft, als de omstandigheden daarom vragen.

Waarborgen

Volgens de AP zijn een deel van de zorgen weggenomen op het moment dat er een onafhankelijke instantie wordt opgericht die controleert of deze werkwijze nog steeds effectief is. Daarnaast helpt het als de bewaartermijn van 1 jaar wordt gereduceerd naar 6 maanden en andere partijen, zoals de veiligheidsdiensten, geen toegang krijgen tot deze gegevens.

U kunt in het gesprek aangeven dat we zullen nagaan in hoeverre bovenstaande waarborgen kunnen worden gerealiseerd. Tegelijkertijd hebben we van te voren ook al nagedacht over deze punten en is in een aantal gevallen het waarschijnlijk nodig om de huidige termijnen en werkwijze te blijven hanteren.

U kunt afsluiten door aan te geven dat u het prettig vindt dat er nu een constructief gesprek plaatsvindt met elkaar.

Uiteindelijk moet het doel niet uit het oog verloren worden, namelijk snel kunnen ingrijpen als het virus de kop op steekt. Met deze telecomgegevens krijgen we sneller signalen dan met de gegevens die nu gebruikt worden. Ook in andere landen worden deze methode met succes toegepast. En wij zouden dit dus in Nederland ook graag z.s.m. willen realiseren in de strijd tegen het virus.

- In alle omliggende landen worden telecomdata ingezet om de aantallen mensen, en verplaatsingspatronen in kaart te brengen tijdens de covid-19-pandemie.
- Als een van de eerste Europese landen gebruikte Italië telecomdata. In het Verenigd Koninkrijk worden telecomdata gebruikt door epidemiologen van het Imperial College, in Duitsland door het Robert Koch Instituut, in Frankrijk door de experts van INSERM, in Noorwegen door de onderzoekers van het Folkehelseinstituttet (Norwegian Institute of Public Health), en in België door de infectieziektenbestrijders van Sciensanto.
- De telecomdata wordt geaggregeerd en geanonimiseerd beschikbaar gesteld door de telecommunicatie-aanbieders. Er wordt duidelijk uitgelegd dat bij deze manier van werken geen persoonsgegevens onthuld worden.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Kenmerk

Zaaknummer
208097

Het aggregatieniveau waarop gegevens beschikbaar worden gemaakt is in vrijwel alle gevallen equivalent aan die van gemeenten. Dus gelijksoortig aan wat wij willen doen in NL.

- Er zijn recente wetenschappelijke artikelen die de stand van zaken rondom het gebruik van telecomdata weergeven ("Aggregated mobility data could help fight COVID-19" Science 2020¹ en "Mobile phone data for informing public health actions across the COVID-19 pandemic life cycle", Science Advances 2020²). De eerste wetenschappelijke artikelen³ laten zien dat telecomgegevens de mobiliteit in de bevolking en de veranderingen in mobiliteit ten gevolge van de COVID-19-maatregelen goed in kaart kunnen brengen. Studies naar de toegevoegde waarde van het gebruik van gegevens over mobiliteit en verplaatsingspatronen bij het maken van prognoses van de ontwikkeling van de COVID-19-pandemie laten duidelijk zien dat de prognoses duidelijk verbeteren, doordat veranderingen in verplaatsingsgedrag al in prognoses kunnen worden meegenomen voordat deze tot uiting komen in aantal waargenomen positieve testen, ziekenhuisopnames of sterftegevallen (Imperial College Report 26).⁴

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
 Directie Wetgeving en
 Juridische Zaken
 Cluster 6

Kenmerk

Zaaknummer
 208097

¹ <https://science.sciencemag.org/content/368/6487/145.2>

² <https://advances.sciencemag.org/content/6/23/eab0764>

³ in rapporten van Imperial College: <https://www.imperial.ac.uk/mrc-global-infectious-disease-analysis/covid-19/report-24-uk-mobility/> en <https://www.imperial.ac.uk/mrc-global-infectious-disease-analysis/covid-19/report-26-mobility-transmission/> en <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.22.2003933v2>, Imperial College COVID-19 Response Team Report 26, Reduction in mobility and COVID-19 transmission, 8 juni 2020. <http://www.imperial.ac.uk/mrc-global-infectious-disease-analysis/covid-19/covid-19-reports/>.

⁴ Verder wordt nog verwezen naar de informatie van de Belgische overheid over gebruik van telecomdata: <https://www.info-coronavirus.be/nl/faq/>.